

Antonín Dvořák

Symfonie č. 8 G dur

op. 88

I. ALLEGRO CON BRIO / 9:18
II. ADAGIO / 10:17
III. ALLEGRETTO GRAZIOSO / 6:08
IV. FINALE. ALLEGRO MA NON TROPPO / 10:18

Česká filharmonie / Czech Philharmonic Orchestra
ŘÍDÍ
CONDUCTOR: Václav Neumann

Symphony No. 8

in G major, Op. 88

АНТОНИН ДВОРЖАК
СИМФОНИЯ № 8 СОЛЬ МАЖОР, СОЧ. 88

ОРКЕСТР ЧЕШСКОЙ ФИЛАРМОНИИ
ДИРИЖЕР: ВАЦЛАВ НЕЙМАНН

Po ukončení období velkého vnitřního zápasu v první polovině osmdesátých let rozvinulo se v tvorbě Antonína Dvořáka (1841–1904) tzv. druhé slovanské období. Hluboké, tíživé i vzrušivé otázky po smyslu a směru života i umění, na něž si skladatel odpovídal například ve své sedmé symfonii d moll, jsou nyní souhrnně znovu zodpovězeny oratoriem Svatá Ludmila (1885–1886), a vzniká řada děl, syntetizujících Dvořákovu invenční přimknutí k nehlubším zdrojům vlastní osobní a národní rázovitosti s dokonalým zvládnutím pevného, na klasicismus navazujícího tektonického řádu. Po druhé řadě Slovanských tanců, formálně ovšem prostých, i když v obsahu a zejména orchestraci daleko rafinovanějších než byla řada první, vzniká zejména skvělý druhý klavírní kvintet A dur, opera Jakobín, druhý klavírní kvartet, ale také dochází k revizi mnoha starších, dosud nevydaných děl, jimž teď skladatel propůjčuje technické mistrovství, k němuž dospěl.

Symfonie č. 8 G dur z roku 1889, opět plod pozdního léta a časného podzimu jako jeho Šestá, jakoby vzdávala skladatelovy díky za krásné dary života, přírody i lidského společenství. S moudrým a uzrálým úsměvem povyšuje bohatou škálu zážitků do heroizující roviny a provází jejich pestrý a široký proud optimisticky vyrovnaným pohledem člověka stojícího v polední života.

Bohatství a proměnlivost nálad Dvořákovy Osmé jsou skutečně mimořádné: hned v prvé větě, zachovávající zcela klasický sonátový obrys, avšak uvedené „nadbytečným“ meditativním tématem, které se pak ještě dvakrát vrací na formových předělech věty, nacházíme pestrou mozaiku dojmů. Od pastorálních a idylických po hymnický či fanfárově pochodový, od chorálově soustředěných po dramaticky vzrušené. Ještě proměnlivější je snad Adagio, v němž Otakar Šourek spatřoval romantický obraz života na starém hradě: je v něm tragický patos i lehce nadýchnutá truvérská serenáda, rytířský lesk i nostalgie dalekých zamlžených obzorů. Teskný valčík Scherza má protiklad v lidových, v kódě dokonce furiantsky vzepjatých rytmech tria. Finále ve formě variací (konceptu poněkud připomíná finále Beethovenovy Eroiky) přináší každým svým oddílem nový, jinak zabarvený obraz, zářámovaný zlatem slavnostního vzrušení.

První provedení symfonie v r. 1890 v Praze, Frankfurtu n/Mohanem a v Londýně si skladatel sám řídil a sklídl mimořádný úspěch; se svým hlavním nakladatelem Simrockem se však nepohodl, takže dílo vyšlo u londýnské firmy Novello. To, a také skutečnost, že je skladatel řídil (jako svou „disertační práci“) u příležitosti svého jmenování čestným doktorem hudby university v Cambridgi, způsobilo, že jí bylo někdy přiručeno označení „anglická“. Ve skutečnosti je jednou z nejčestějších symfonií svého tvůrce a právem v ní bývá viděna hluboká ideová souvislost s čtvrtou částí Smetanova cyklu Má vlast, symfonickou básní Z českých luhů a hájů.

The end of Antonín Dvořák's (1841–1904) great struggle with himself in the early half of the eighteen eighties was followed by the development of the “second Slavic period” of his work. The profound, difficult and emotional questions about the purpose and direction of both life and art, to which the composer replied, for instance, in his seventh (“No. 2”) symphony in D minor, were treated in their entire complexity by his oratorio St. Ludmila (1885–1886), and a number of other works appeared, which synthesized Dvořák's adherence, in his musical inventiveness, to the deepest sources of his own and the national originality with perfect mastery of tectonics based on classicism. After Series II of the Slavonic Dances, simple in form, but much more sophisticated in content — and particularly in the scoring — than Series I, Dvořák wrote, above all, the brilliant Piano Quintet in A major, the opera The Jacobin and the (second) Piano Quartet in E flat major, and also revised many earlier, as yet unpublished works, endowing them with the technical mastery which he had achieved in the meantime.

Symphony No. 8 in G major (“No. 4”) of 1889, again a fruit of late summer and early autumn, like his Sixth, seems to express the composer's thanks for the gifts of life, nature and the human community. With a wise and mature smile, he raises the rich range of his experience to a heroizing level, and accompanies their richly varied and wide stream by an optimistic, well-balanced view of a man in the high noon of his life.

The richness and the changes of the moods in Dvořák's Eighth are indeed exceptional: the very first movement, more or less classically sonata-like in its structure, but introduced by an “additional” meditative subject, which re-appears twice in the movement's thematic dividing lines, presents a richly varied mosaic of impressions — from pastoral and idyllic to hymnic or fanfare-like martial, from chorale concentration to dramatic excitement. Perhaps even more exotic is the Adagio, in which the Czech musicologist Otakar Šourek saw a romantic portrayal of life in an old castle: it contains tragic pathos as well as a light-hearted troubadour serenade, chevalier flair as well as nostalgia of distant clouded horizons. The scherzo's valse triste has its counterpart in the excited folk-style rhythms of the trio, which even rise to a furiant in the coda, and the variation-form finale (somewhat reminiscent of Beethoven's Eroica in its overall concept) presents in its successive parts a series of pictures, all of them new and of different colour, framed with the gold of festive excitement.

The composer conducted himself the symphony's premières in Prague, Frankfurt/Main and London in 1890, with extraordinary success; however, he fell out with Simrock, his principal publisher, and the work was published by Novello of London. This, as well as the fact that Dvořák conducted the work as his “thesis” on receiving the honorary degree of Doctor of Music by the University of Cambridge, has earned the symphony the nickname “English”. Actually, among Dvořák's symphonies, it is one of the most Czech in character, and its ideological relationship has often justifiably been pointed out with the symphonic poem From Bohemia's Woods and Fields, the fourth part of Smetana's cycle My Country.

Hudební / Recording director: dr. Milan Slavický
Zvuková režie / Recording engineer: Václav Roubal
Nahráno 21.–22. dubna 1982 ve studiu pražského Domu umělců
Recorded at the Supraphon studio
at the House of Artists, Prague, from 21 to 22 April, 1982

Als die Periode des großen inneren Kampfes in der ersten Hälfte der achtziger Jahre ausgefochten war, entfaltete sich im Schaffen Antonín Dvořáks (1841–1904) die sogenannte „zweite slawische Ära“. Die tiefgründigen, bedrückenden und erregenden Fragen nach Sinn und Ziel des Lebens und der Kunst, die der Komponist in seiner siebenten Sinfonie für sich beantwortet hat, finden nun im Oratorium Die heilige Ludmila (1885–1886) erneut eine zusammenfassende Antwort und es entsteht eine Reihe von Werken, in denen sich die mit den tiefsten Quellen der eigenen persönlichen und nationalen Eigenständigkeit verbundene Invention Dvořáks mit der souveränen Beherrschung der festen, an den Klassizismus anknüpfenden tektonischen Satzordnung vereint. Nach der zweiten Reihe der Slawischen Tänze, die der Form nach zwar schlicht, dem Inhalt und der Orchestrierung nach jedoch weitaus raffinierter sind als jene der ersten Reihe, entsteht vor allem das brillante zweite Klavierquintett A-dur, die Oper Der Jakobiner, das zweite Klavierquartett, außerdem kommt es aber auch zur Revision vieler älterer, noch nicht publizierter Werke, denen der Komponist jetzt die technische Meisterschaft verleiht, zu der er inzwischen gelangt war.

Die *Sinfonie Nr. 8 G-dur* aus dem Jahre 1889, die genau wie die sechste eine Frucht des Spätsommers und des frühen Herbstes ist, klingt wie eine Danksagung des Komponisten für drei herrlichen Gaben des Lebens, der Natur und der menschlichen Gemeinschaft. Mit einem weisen und reifen Lächeln hebt er die Skala der Erlebnisse zu einer heroisierenden Ebene empor und verfolgt ihren farbenfrohen und breiten Strom mit dem optimistisch ausgewogenen Blick eines Menschen, der im Zenith seines Lebens steht.

Die Fülle und die Variabilität der Stimmungen in Dvořáks achter Sinfonie sind in der Tat außerordentlich. Gleich im ersten Satz, der im Grunde die klassische Sonatenform bewahrt, der jedoch mit einem „überschüssigen“, an den Formenscheiden des Satzes noch zweimal wiederkehrenden meditativen Thema eingeleitet wird, finden wir eine bunte Mosaik von Empfindungen vor: von pastoralen und idyllischen bis zu hymnisch oder fanfarenhaft marschartigen, von choralisch gedrunghen bis zu dramatisch orregten. Vielleicht noch abwechslungsreicher ist das Adagio, in dem Otakar Šourek ein romantisches Bild des Lebens auf einer alten Burg sah: es enthält ein tragisches Pathos und einen leicht hingehauchten Minnegesang, ritterlichen Glanz und die Nostalgie entfernter, sich in Nebel verlierender Horizonte. Der melancholische Walzer des Scherzos findet seinen Gegensatz in den volkstümlichen, in der Coda sogar furiantisch auffahrenden Rhythmen des Trios. Das in Variationsform aufgebaute Trio (welches in seiner Konzeption ein wenig an das Finale von Beethovens Eroica erinnert) bietet in jedem einzelnen Teil ein neues, unterschiedlich abgetöntes Bild im goldglänzenden Rahmen rauschender Festlichkeit.

Die im Jahre 1890 stattgefundenen, vom Komponisten persönlich dirigierten Erstaufführungen in Prag, Frankfurt a. Main und London hatten außerordentlichen Erfolg. Mit seinem Verleger Simmrock wurde Dvořák jedoch uneinig, so daß das Werk bei der Londoner Firma Novello herauskam. Das an sich, sowie auch die Tatsache, daß Dvořák diese Sinfonie (als „Disertationsarbeit“) anlässlich seiner Nominierung zum Ehrendoktor der Musik der Cambridge-Universität dirigierte, gab Anlaß dazu, daß sie manchmal als „Englische Sinfonie“ bezeichnet wurde. In Wirklichkeit ist sie eine der tschechischsten Sinfonien ihres Schöpfers und mit vollem Recht wird in ihr ein tiefer Zusammenhang mit dem sinfonischen Gedicht Aus Böhmens Fluren und Auen gesehen, dem vierten Teil aus Smetanas Zyklus Mein Vaterland.

Quand le grand combat intérieur eut fini, dans la deuxième années 80, la soi-disant seconde période slave de la création Dvořák (1841–1904) prit son essor. Les questions graves, passionnantes de sens de la vie et de l'art auxquelles le compositeur s'était répondu par exemple dans sa septième symphonie en étant de nouveau répondues, dans leur ensemble, par l'opéra Sainte-Ludmila (1885–1886), il naissait tout une suite d'œuvres thésisent l'invention de Dvořák puisant aux sources les plus de l'individualité tant personnelle que nationale avec la perfection de l'ordre ferme prenant le classicisme pour point de départ. Le second cahier de Danses slaves, simples de forme certaines beaucoup plus raffinées dans le contenu et dans l'orchestration l'avait été le premier cycle c'est notamment le brillant quintet piano en la majeur, l'opéra la Jacobin, le deuxième quatuor à cordes qui virent le jour, mais il y eut aussi des révisions de plusieurs œuvres moins récentes et jusque là inédites que le compositeur a de maîtrise technique alors seulement atteinte.

La *Symphonie no 8 en sol majeur* de 1889, elle aussi fruit de l'été et du début d'automne ainsi que la sixième, semble de rendre hommage au compositeur pour les dons de la vie, de la nature et de la sagesse. Au sourire sage et mûr, elle élève une richesse de sentiments au niveau héroïsant et suit leur flux puissant et varié du calme de l'homme à la fleur de l'âge.

La richesse et la variabilité d'impressions qui marquent la huitième de Dvořák sont vraiment extraordinaires: c'est déjà dans le premier mouvement qui, tout en gardant en principe la structure classique s'ouvre par un thème méditatif «superflu» lequel réapparaît et se transforme à plusieurs reprises avec les changements formels, qu'on rencontre une mosaïque d'impressions: des pastorales et idylliques à celles de fanfare ou hymniques, des concentrées à la façon de chorales sionnées. Encore plus changeant paraît l'Adagio où Otakar Šourek devait avoir une vue romantique de la vie de vieux château fort pathos tragique et sérénade délicate de troubadours, splendeur de la nature et nostalgie d'horizons lointains et brumeux. Le valse Scherzo trouve son contre-poids dans les rythmes populaires même gonflés de passions dans la coda, et le final en forme de variations rappelle un peu le final de l'Eroica de Beethoven (sa conception rappelle un peu le final de l'Eroica de Beethoven) sentant un nouveau tableau dans chacune de ses parties, toujours en couleurs, et encadré de l'or d'émotion solennelle.

Le compositeur même dirigea la première à Prague, à Frankfurt-le-Main et à Londres en 1890 et il eut un énorme succès; mais, différend avec son principal éditeur Simrock, il fit paraître l'œuvre chez la maison londonienne Novello. Ceci, et pas moins le compositeur dirigea son exécution (en sa «thèse de doctorat») à l'occasion d'accepter le doctorat en musique honoris causa à Cambridge. En fait, c'est l'une des symphonies les plus tchèques du compositeur et c'est à qu'on y fait remarquer des relations profondes avec la quatrième du cycle Ma patrie de Smetana, le poème symphonique Des bois tchèques.

Front cover photo © Otto Dlabola 1984
Back cover photo © Pavel Horník 1984
Cover design © Stanislav Dvorský 1984
Sleeve-note © Jarmil Burghauser 1984
Translations © Ivan Vávra, Bedřiška Adamičková, Richard Kolář 1984
Cover editor: Olga Nádvořníková
Printed by Severografia Děčín

SUPRA
STEREO
1110 3409
DIGITAL
RECORDING

MADE IN
CZECHOSLOVAKIA

EXPORTER ARILA